

Provincie Utrecht

Uitkomsten controle en overige informatie 2013

Rapportage aan Provinciale Staten

CONCEPT d.d. 11 april 2014

Building a better
working world

VERTROUWELIJK
Provinciale Staten van de
Provincie Utrecht
Postbus 80300
3508 TH UTRECHT

Utrecht, xx april 2014

JJMA-9HKFEH/JD/mj

Uitkomsten controle en overige informatie 2013

Geachte leden van Provinciale Staten,

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2013 van de provincie Utrecht, brengen wij u hiermee verslag uit omtrent onze bevindingen en aanbevelingen.

De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening van de provincie Utrecht. De in dit verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2013.

Wij willen u als opdrachtgever met dit verslag zo goed mogelijk informeren. Wij beogen hiermee u met name in uw controlerende functie met raad en daad bij te staan. Dit verslag sluit aan op de afspraken die wij met u hebben gemaakt en die wij hebben vastgelegd in onze opdrachtbevestiging.

Wij stellen het op prijs bijgevoegd verslag nader aan u toe te lichten of eventuele vragen hierover van u te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost RA

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3	Aandachtspunten van de Staten	20
Managementsamenvatting	4	Project Presto	21
Actuele ontwikkelingen	5	Onafhankelijkheid en controleproces	22
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	8	Onafhankelijkheid	23
Conclusie van de controle	9	Ons controleproces	24
Onze analyse van het resultaat 2013	10	Bijlagen	26
Financiële positie ultimo 2013	11	SiSa-bijlage	27
Onze analyse van het weerstands- vermogen	12	Totaal aantal pagina's in dit rapport: 27	
Bijzondere posten in de jaarrekening	13		
Project Hart van de Heuvelrug/ Vliegbasis	14		
Uitkomsten rechtmatigheid	15		
Uitkomsten SiSa	17		
Kwaliteit beheersorganisatie	18		

Management samenvatting

Samenvatting accountantsverslag Jaarrekening 2013 Provincie Utrecht

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	De jaarrekening is getrouw	Er resteren een geen ongecorrigeerde controleverschillen of materiële herrubriceringen voor de jaarrekening 2013. Wij zullen derhalve een goedkeurend oordeel ten aanzien van de getrouwheid verstrekken bij de jaarrekening van de Provincie Utrecht. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2013 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van de Provincie Utrecht.
	De jaarrekening is rechtmatig	Wij hebben bij de jaarrekening van de provincie Utrecht een goedkeurende verklaring afgegeven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2013 in overeenstemming zijn met de wetgeving.
	Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2013. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.
	Geen controleverschillen	De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben op vastgesteld dat de jaarrekening 2013 van de provincie geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Actuele
ontwikkelingen en
risicomanagement

Actuele ontwikkelingen	
Bezuinigingen vanuit het Rijk	De provincie Utrecht zal in de komende jaren een (forse) bezuiniging moeten realiseren. In 2013 bedragen de totale lasten nog € 584 miljoen, in 2017 zal dit naar verwachting zijn gedaald tot € 256 miljoen. De meerjarenbegroting (2014-2017) geeft een positief saldo weer. In de bestuurlijke rapportages wordt verslag gedaan van de stand van de bezuinigingen (realisatie versus begroting), derhalve is dit onderwerp onder de aandacht in het reguliere proces. Er is onder meer ingespeeld op de daling van de inkomsten van motorrijtuigenbelasting. Hiermee concluderen wij dat tijdig wordt ingespeeld op de ontwikkelingen vanuit het Rijk.
Inkrimping organisatie – afdeling bedrijfsvoering	De provincie Utrecht heeft als doel gesteld de afdeling bedrijfsvoering zodanig in te richten dat de toegevoegde waarde voor het primaire proces maximaal is en de overhead minimaal. Om te komen tot de kleinere bedrijfsvoering zal de organisatie anders ingericht worden. Tevens zal een kwaliteitsslag plaatsvinden, onder meer middels het project PRESTO. De doelstellingen om de formatie af te bouwen (maximaal 675 FTE), de financiële taakstelling (€ 4,8 miljoen) en het beperken van externe inhuur (maximaal € 13 miljoen) lijken op schema te liggen (ultimo 2013 690 FTE) en moeten in 2015 zijn gerealiseerd.
Transitie jeugdzorg	Per 1 januari 2015 zal de Jeugdzorg niet langer onder de verantwoordelijkheid van de provincies vallen, maar onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Samen met de gemeenten heeft provincie Utrecht de Transitie Agenda Jeugdzorg opgesteld. Hierin is een overzicht opgenomen met de volgende stappen tot de feitelijke overdracht van de jeugdzorg in 2015. Uitgangspunt is een goede samenwerking en een "warme overdracht". In 2014 is 100% experimenteerruimte voor de inrichting van de zorg. Hierdoor is de vraag uit de regio's leidend en bestaat de mogelijkheid voor gemeenten en aanbieders om al in 2014 intensief samen te werken zodat de transformatie met goed gevolg plaats kan vinden. De personele gevolgen (circa 12 FTE's) zijn in kaart gebracht. In de begroting is rekening gehouden met betreffende medewerkers tot 1 juli 2015. Mogelijk kunnen zij daarna op basis van mobiliteit binnen een andere afdeling van de provincie geplaatst worden. Indien dit niet mogelijk is, zullen medewerkers mogelijk moeten afvloeien. Als gevolg hiervan kunnen frictiekosten optreden, waarbij gedacht kan worden aan kosten voor omscholing/begeleiding naar ander werk, te betalen ontslagvergoedingen, te betalen WW, et cetera. De provincie Utrecht heeft dit risico nog niet financieel vertaald.

Risicomanagement

Verdere inrichting risicomanagement benodigd

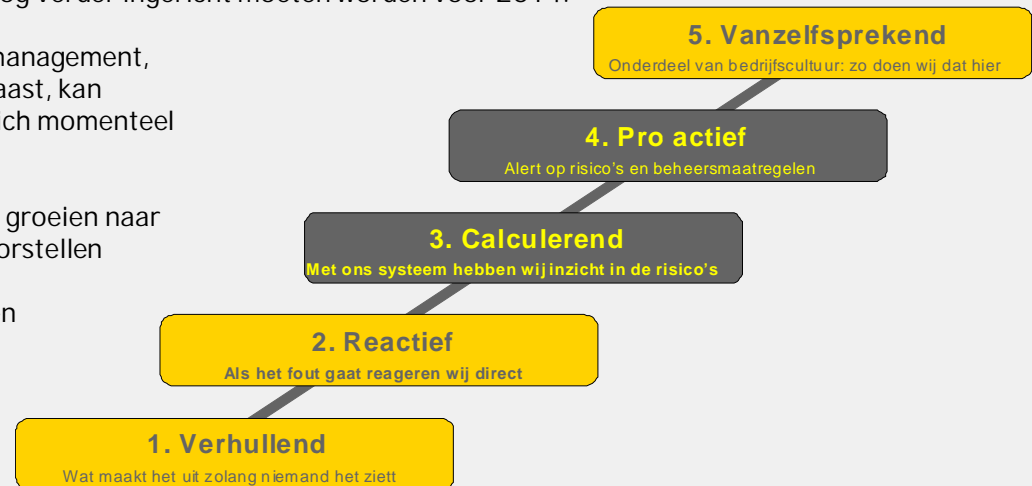
Risicomanagement is nog geen standaard onderwerp bij besluitvorming. Hier moet nog een wijziging van gedachten (culture change) plaatsvinden bij de medewerkers. Vaak worden risico's niet of niet voldoende weergegeven omdat dit als belemmering wordt gezien van het vooropgezette plan. Afdelingsmanagers zijn verantwoordelijk voor het identificeren en beheersen van de risico's. Zij zullen hierin ondersteund worden door de business controllers. Op basis van de huidige situatie concluderen wij dat de werkzaamheden nog verder ingericht moeten worden voor 2014.

Op basis van de inrichting van het risicomanagement, volgens de vijf fasen in het schema hiernaast, kan geconstateerd worden dat de provincie zich momenteel tussen fase 3 en 4 bevindt.

Intern is de wens aangegeven om door te groeien naar fase 4. Hierbij is ook van belang om in voorstellen richting Provinciale Staten en/ of Gedeputeerde staten actief te rapporteren over de risico's.

In de paragraaf weerstandsvermogen in de jaarrekening zijn de belangrijkste risico's opgenomen.

Wij adviseren het bewustzijn binnen de afdeling verder te verhogen om er voor te zorgen dat risico's vanuit de afdelingen zelf worden gesignaleerd. Hierbij is tevens van belang ook inzicht te verschaffen in de beheersmaatregelen en de financiële impact. De nieuw aangestelde business controller speelt in dit proces een belangrijke rol als sparringspartner richting het afdelingshoofd/ teamleider maar ook voor concern control en de risicocoördinator.

Uitkomsten
Jaarrekeningcontrole
Provincie Utrecht

Conclusie van de controle

Controleverklaring

Wij zullen, naar verwachting een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening van de provincie Utrecht afgeven over het boekjaar geëindigd op 31 december 2013.

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2013 van de provincie Utrecht geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat Provinciale Staten de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die de Provincie Utrecht heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* dienen te worden opgenomen of gerapporteerd. Tijdens de controle is een controleverschil van € 0,3 miljoen geconstateerd betreffende een niet opgenomen specifieke uitkering. Dit verschil is in de finale jaarrekening gecorrigeerd.

Kwaliteit totstandkoming jaarrekening

Intern heeft de provincie Utrecht een gedetailleerde planning opgesteld. Het doel hiervan is onder meer binnen de gestelde tijdslijn de noodzakelijke informatie op een kwalitatief toereikende wijze ter beschikking te hebben voor het opstellen van de jaarrekening, zodat deze aan de gestelde eisen voldoet. Wij hebben vooraf een lijst met op te leveren stukken aangeleverd. Bij aanvang van de controle bleek dat brondocumentatie nog niet altijd aanwezig was. Op ons verzoek zijn per jaarrekeningpost conclusiememo's opgesteld en is aanvullende documentatie opgeleverd.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het management gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Schattingsprocessen binnen de jaarrekening

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant beoordelen wij deze door Gedeputeerde Staten gemaakte schattingen.

Wij kunnen instemmen met de door Gedeputeerde Staten gemaakte inschattingen en waarderingsgrondslagen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole Provincie Utrecht

Onze analyse van het resultaat 2013

Resultaat nader besproken

Het rekeningresultaat over het jaar 2013 bedraagt € 3.852.000 voordelig ten opzichte van de gewijzigde begroting van € 1.028.000 nadelig.

Het resultaat over 2013 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2013	Afwijking	Rekening 2012
	€	€	€	€
Totale lasten	459,8	427,7	(32,1)	442,1
Totale baten	442,7	430,9	11,8	470,8
Resultaat vóór bestemming	(17,1)	3,2	20,3	(28,7)
mutaties in reserve	16,1	0,7	(15,4)	20,4
Rekening- resultaat	(1,0)	3,9	4,9	8,3

De belangrijkste verklaringen van het resultaat zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000.000	Voordeling	Nadelig
Saldo rekeningresultaat begroting na wijziging		1,0
Algemene dekkingsmiddelen	1,6	
Onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering		0,3
Reserve treasury	1,9	
Netto resultaat programma's	1,7	
TOTAAL	5,2	1,3
TOTAAL SALDO	3,9	

In de programmarekening is een gedetailleerd overzicht opgenomen van verschillen. Een kernachtige samenvattende analyse van de belangrijkste verschillen met de reden van afwijking ontbreekt. Wij raden u aan om deze volgend jaar op te nemen in uw programmarekening.

Wij constateren dat tijdig actie is ondernomen om afwijkingen voor 31 december te melden aan Provinciale Staten. Hierdoor zijn de afwijkingen tussen realisatie en begroting relatief beperkt. Wij hebben vastgesteld dat de uitgaven rechtmatig hebben plaatsgevonden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole Provincie Utrecht

Financiële positie ultimo 2013

Eigen vermogen

Op basis van de jaarrekeningen 2013 en 2012 is de financiële positie van de Provincie Utrecht als volgt samengesteld:

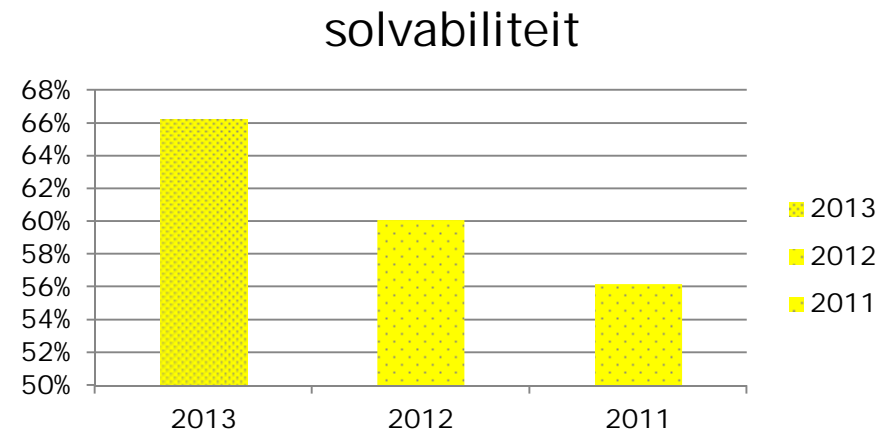
Bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Rekening 2012
	€	€
Algemene Reserve	49.085	71.318
Bestemmingsreserve	389.917	359.978
Rekeningresultaat (na bestemming)	3.852	8.359
Totaal Eigen Vermogen	442.854	439.656

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt, is de reservepositie van de provincie Utrecht ten opzichte van 2012 toegenomen met circa € 3 miljoen.

Solvabiliteit

Onder de solvabiliteit wordt verstaan de mate waarin een entiteit aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. De solvabiliteit wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal.

De solvabiliteit van de provincie Utrecht is gestegen naar 66% (vorig jaar 60%), hiermee bevindt deze zich op een goed niveau.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole Provincie Utrecht

Onze analyse van het weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf *Weerstandsvermogen* opgenomen. In deze paragraaf is opgenomen in hoeverre de provincie Utrecht in staat is financiële risico's op te vangen door middel van het weerstandsvermogen. Hiervoor heeft de provincie Utrecht een risico-inventarisatie uitgevoerd en op waarde gezet.

De provincie Utrecht hanteert om te kijken of het weerstandsvermogen toereikend is een ratio (verhouding tussen beschikbare incidentele weerstandscapaciteit en de omvang van de risico's/het risicoprofiel). Hierbij geldt dat een ratio van 1 betekent dat de risico's voldoende zijn afgedekt. De ratio ultimo 2013 is berekend op 1,39.

In vergelijking met 2012 valt het op dat de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit met € 22 miljoen is afgenomen, wat met name wordt veroorzaakt door de daling van de saldi reserve. Het risicoprofiel neemt toe met € 0,9 miljoen.

Een ratio boven de 1 kan als "voldoende" gekwantificeerd worden, dit is bij de provincie Utrecht het geval. Ten opzichte van 2012 is een duidelijke daling te signaleren, de ratio blijft echter ruim boven de 1.

Wij raden u aan om deze ratio nauwlettend te blijven volgen, zodat deze in ieder geval als "voldoende" blijft kwalificeren.

Ratio Weerstandsvermogen (bedragen x € miljoen)	2013	2012	2011
A: Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit	49,1	71,3	77,1
B: Omvang van het risico/ het risicoprofiel	35,2	34,3	34,0
C: Ratio (A/B)	1,39	2,10	2,26

Bijzondere posten in de jaarrekening (1)

ILG

Bestuursovereenkomst grond

In september 2013 zijn in de Bestuursovereenkomst grond afspraken gemaakt over de overdracht van alle BBL-oud-gronden van het Rijk aan de provincies, om het instrument grond op een effectieve manier in te zetten ter realisering van het robuuste natuurnetwerk zoals overeengekomen in het natuurpact. Tevens zijn in de Bestuursovereenkomst afspraken gemaakt over de betaling aan het Rijk. Gezamenlijk betalen de provincies € 160 miljoen voor overname van alle BBL-oud-gronden.

De provincie Utrecht betaalt een bedrag van € 27 miljoen voor 669 hectare oud BBL-grond. Een deel van de gronden zal om niet worden teruggegeven aan de natuur, waardoor de waarde daalt naar nihil. De economische en juridische overdracht vindt per 1 januari 2014 plaats. De gevolgen van de Bestuursovereenkomst grond zullen derhalve verwerkt dienen te worden in de jaarrekening 2014. In de niet uit de balans blijkende verplichtingen is dit toegelicht.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) ingevoerd. Inmiddels is er ook een aanpassingswet WNT, die nog niet formeel is aangenomen door de Eerste Kamer.

Om dit nader toe te lichten aan de lezer van de jaarrekening, raden wij u aan om onderstaande paragraaf op te nemen in uw jaarrekening:
Het normenkader rondom de "Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna :WNT) is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000 104920. De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat in het kader van WNT nog wijzigingen kunnen voordoen. De huidige opgenomen informatie is naar stand van 6 maart 2014.

Bijzondere posten in de jaarrekening (2)

Hart van de Heuvelrug

In 2013 hebben diverse onderhandelingen plaatsgevonden met de gemeente Zeist en Soest om nadere afspraken te maken over de verdere ontwikkeling van dit project. Dit heeft recent geresulteerd in een door alle partijen vastgesteld Afsprakenkader. Op basis van het Afsprakenkader is overeengekomen dat de toekomstige grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg een minimale bijdrage zal leveren van € 10 miljoen als dekking van het huidige dekkingstekort van € 14,6 miljoen op de Hart van de Heuvelrug. De overeengekomen resultaatsverplichting van € 10 miljoen zal op het moment van realisatie van de winst op dit project in mindering worden gebracht op de investeringen in maatschappelijk nut. Tevens is afgesproken dat de Provincie Utrecht geen rente meer berekend aan de door hen voorgefinancierde activiteiten.

De kosten van het niet doorberekenen van de rente kost de Provincie tot en met 2017 circa € 7 miljoen. Deze rentederving is gedekt in de meerjarenbegroting. Na deze periode zijn geen rente-opbrengsten meer begroot, waardoor het niet nodig is om na deze periode verdere dekking te zoeken. Uiteraard is het wel zo dat in de realisatie renteopbrengsten door deze deal worden gederfd.

Indien dit project minder dan deze bijdrage oplevert zullen de resterende twee partners het verschil (minus het eigen aandeel van 33%) bijdragen. Over de resterende (financiële) risico's zijn nog geen nadere afspraken gemaakt. Wij adviseren deze afspraken alsnog op korte termijn te maken. De risico's zijn nader toelicht in de risicoparagraaf van de jaarrekening.

Naar aanleiding van het Afsprakenkader is de aard van het project kritisch beoordeeld door de Provincie. Hierbij is geconcludeerd dat dit project een investering in maatschappelijk nut betreft, waarbij dekking plaatsvindt door bijdragen van derden namelijk gemeente Zeist en Soest. Naar aanleiding van deze zienswijze is de rubricering ten opzichte van voorgaande jaren gewijzigd. Dit is op een adequate wijze toegelicht in de jaarrekening. Als gevolg van deze presentatiewijziging kunnen zich geen waarderingsrisico's meer voordoen. De uitkomsten van het Afsprakenkader en de daaruit voortvloeiende onderhandelingsresultaten zijn financieel afgedekt in de begroting alsmede de jaarrekening.

Vliegbasis Soesterberg

Vliegbasis Soesterberg wordt, zoals hiervoor vermeld is, expliciet als dekkingsproject gekoppeld aan het project Hart van de Heuvelrug. De Provincie Utrecht rekent geen rente meer toe aan de voorgefinancierde activiteiten.

De uitvoering van deze exploitatie vindt onder verantwoordelijkheid en risico plaats van de Provincie Utrecht, gemeente Zeist en Soest. De huidige boekwaarde bedraagt circa € 18,0 miljoen. De Provincie Utrecht heeft als eigenaar van deze grond, dit verantwoord in de jaarrekening onder de Niet in exploitatie genomen gronden.

Er is een eerste haalbaarheidsberekening gemaakt van de mogelijke opbrengstpotentie van deze grondexploitatie (op basis van een flexibel stedenkundig plan). Hieruit komt naar voren dat onder bepaalde voorwaarden een resultaat van € 10,0 miljoen mogelijk is. Hierbij wordt in tegenstelling tot nadere afspraken met de gemeente Zeist uitgegaan van 100% vrije kavel verkoop (en niet een gedeelte sociale woningbouw). Daarnaast dienen ook keuzes gemaakt te worden inzake de aantallen woningen (afhankelijk van het wel of niet opheffen van de hindercirkels). Voor de jaarrekeningcontrole is de waardering van de Vliegbasis afzonderlijk beoordeeld op winstgevendheid.

De risico's inzake het project zijn opgenomen in de risicoparagraaf. Wij adviseren op korte termijn te komen met nadere afspraken met de gemeente Zeist, zodat meer zekerheid ontstaat over de opbrengsten van het project Vliegbasis Soesterberg. De verwachting is dat het stedenkundig plan voor medio 2014 aan de raden en staten gepresenteerd kan worden.

Uitkomsten rechtmatigheid

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2013 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2013 van de Provincie Utrecht. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaardencriterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen

Rechtmatigheidsbeheer

Het controleprotocol, inclusief het normenkader is door Provinciale Staten vastgesteld. Het normenkader is intern bij uw provincie vertaald in een intern controleplan, waarin de uit te voeren werkzaamheden zijn opgenomen. De werking van deze maatregelen is met voldoende diepgang getoetst en de uitkomsten hiervan zijn voor de processen met een duidelijke audittrail vastgelegd.

Wij zijn van mening dat de Provincie Utrecht voor het boekjaar 2013 een deugdelijk rechtmatigheidsonderzoek heeft uitgevoerd.

Voorwaardencriterium

Wij hebben geen bevindingen geconstateerd met betrekking tot het voorwaardencriterium.

Begrotingsrechtmatigheid

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van het algemene bestuur is gerespecteerd.

De overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten zijn door Gedeputeerde Staten in de toelichting op de programmarekening toereikend toegelicht. Gedeputeerde Staten stelt uw Provinciale Staten voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2013. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Uitkomsten Rechtmatigheid

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw Provincie heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen in het interne controleplan. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf *Weerstandsvormogen* van het jaarverslag.

Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de Provincie Utrecht betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

Uitkomsten SiSa

SiSa

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de *Nota verwachtingen accountantscontrole 2013*. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij navolgende specifieke uitkeringen de in onderstaande tabel vermelde fouten en/of onzekerheden geconstateerd:

Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Geen	0	Niet van toepassing
Brede doeluitkering Verkeer en Vervoer	Geen	0	Niet van toepassing
Brede doeluitkering Verkeer en Vervoer SiSa tussen medeoverheden	Geen	0	Niet van toepassing
Verzameluitkering EZ	Geen	0	Niet van toepassing
Doeluitkering Jeugdzorg	Geen	0	Niet van toepassing

Onze controleaanpak hierbij hebben wij in het hoofdstuk Onafhankelijkheid en controleproces nader toegelicht. De SiSa-bijlage dient door uw provincie samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In de bijlage bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

Uitkomsten SISA controle Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit

De gelden van de SISA regeling Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) worden door de Provincie Utrecht beschikt aan de gemeente Utrecht, die het plan luchtkwaliteit uitvoert. Voorbereidende acties om het plan uit te voeren hebben plaatsgevonden. Wij hebben tijdens onze controle geconstateerd dat de bestedingen en de daarbij behorende co-financiering die door de gemeente Utrecht plaats dient te vinden achter blijft bij de verwachting. Tevens monitort de provincie Utrecht de bestedingen die plaatsvinden door de gemeente onvoldoende. Op dit moment bestaat het risico dat de provincie Utrecht een bedrag van € 27 miljoen terug moet betalen aan het Rijk, indien de gemeente Utrecht er niet in slaagt de komende jaren een bedrag van ruim € 100 miljoen als co financiering te verantwoorden. De provincie Utrecht vordert dit bedrag dan terug van de gemeente Utrecht. Wij adviseren de provincie Utrecht de 'control' op deze SISA regeling nadrukkelijk te verbeteren en te komen met herziene afspraken met de gemeente Utrecht omtrent monitoring en afwikkeling van deze SISA regeling.

Kwaliteit beheersorganisatie

Onze bevindingen in het kader van uw interne beheersing

In onze managementletter 2013 (d.d. 10 februari 2014), uitgebracht aan Gedeputeerde Staten, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2013 opgenomen.

Om u inzicht te verschaffen in de kwaliteit van de administratieve organisatie van de provincie Utrecht hebben wij in de tabel op de volgende bladzijde de belangrijkste voor onze controle significante processen van de provincie Utrecht aan de hand van een aantal criteria beoordeeld en vergeleken met de norm en vergelijkbare organisaties. Wij hebben hiervoor de volgende criteria gehanteerd:

- ▶ Is het proces beschreven?
- ▶ Is de opzet van het proces toereikend?
- ▶ Werkt het proces ook daadwerkelijk conform de beschreven opzet?
- ▶ Is het proces onderdeel van (tweedelijns) interne controle?
- ▶ Is de interne controle voldoende met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid?
- ▶ Is de managementinformatie uit het proces betrouwbaar en toereikend?
- ▶ Hebben wij vanuit de externe controle bevindingen rondom dit proces?
- ▶ Is de juridische control beoordeeld en getoetst?
- ▶ Is het proces beoordeeld op doelmatigheid?
- ▶ Zijn voldoende beheersmaatregelen genomen in de applicaties waarvan het proces gebruik maakt?

Op basis van onze uitgevoerde werkzaamheden komen wij op dit moment tot de conclusie dat de beheersorganisatie van de provincie Utrecht (voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening) in opzet voldoende is.

Over het algemeen constateren wij dat de provincie Utrecht onze aanbevelingen en bevindingen voortvarend oppakt. Wij hebben geen significante leemtes in de interne beheersing geconstateerd.

Een belangrijke opmerking die wij in 2013 geplaatst hebben bij de interne controle betreft het feit dat medewerkers naar onze mening onvoldoende verantwoordelijkheid nemen over de uitvoering en voortgang van de interne controlewerkzaamheden. De kwaliteit van de verrichte IC-werkzaamheden zal naar onze mening vergroot moeten worden.

In 2014 is de afdelingsmanager verantwoordelijk voor de control binnen de afdeling en processen. De business controllers zijn verantwoordelijk voor de verbijzonderde interne controle werkzaamheden, indien nodig zullen zij nader worden opgeleid. De functionele aansturing van de business controllers op het gebied van kwaliteitsbeheersing en control zal plaatsvinden vanuit de eenheid Concerncontrol.

De provincie is voornemens het Key Control Dashboard (KCD) verder in te voeren. Hiermee worden belangrijke stappen gezet in de verdere verbetering van de vastlegging van de werkzaamheden. Wij adviseren op korte termijn te komen met duidelijke afspraken en werkwijzen om de verbijzonderde interne controle in 2014 gedurende het jaar uit te laten voeren en één persoon aan te stellen die de voortgang (middels het KCD) periodiek monitort.

Na de acties op korte termijn zal intern een evaluatie plaats moeten vinden, waarbij vastgesteld moet worden of de doelstellingen op (langere) termijn leiden tot voldoende kwaliteitsborging en control binnen de afdelingen. De business controllers zullen daarbij voldoende capaciteit moeten hebben om hun control taken adequaat te kunnen verrichten.

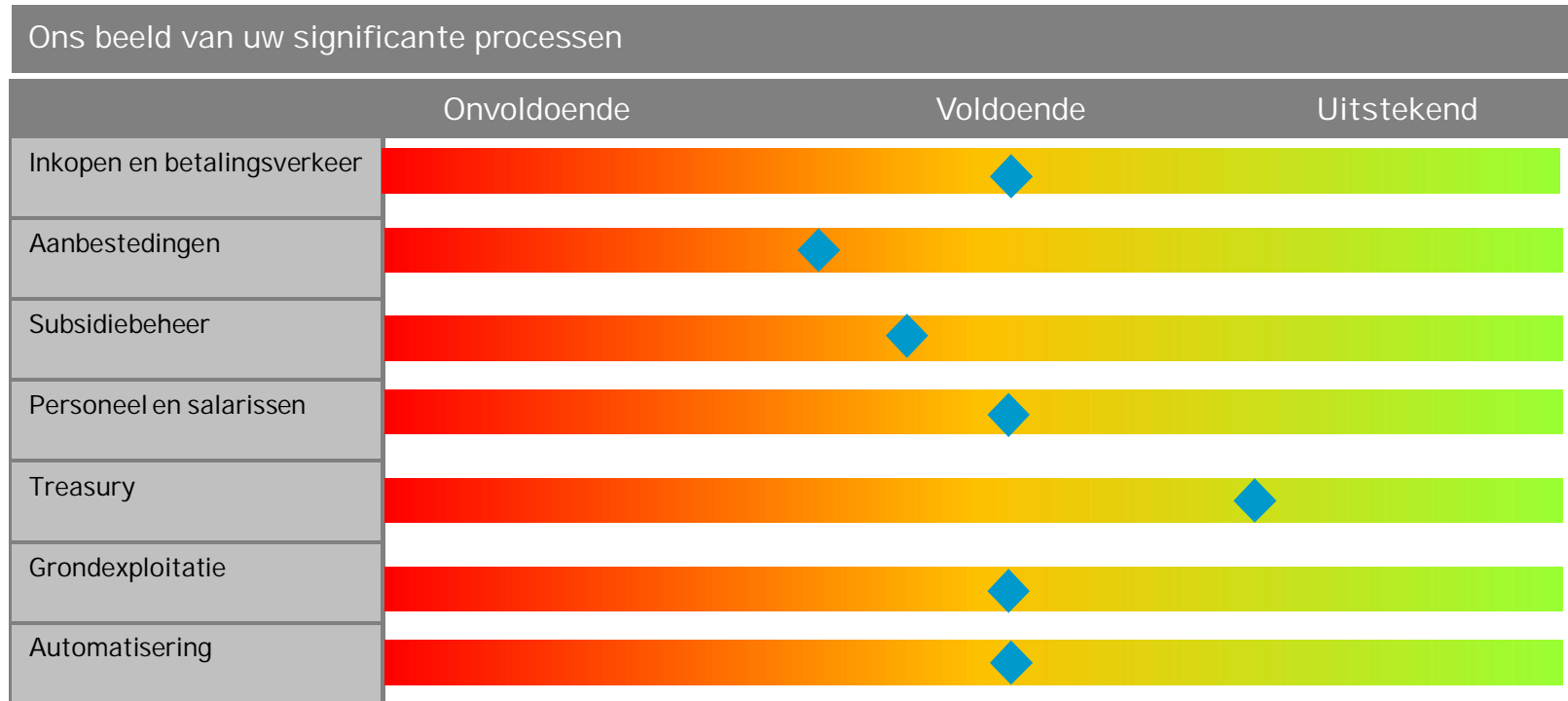
Automatisering

In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant ook verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole Provincie Utrecht

Kwaliteit beheersorganisatie

Status Provincie Utrecht

Leeswijzer:

U dient bij het aflezen van uw score de kosten/baten verhouding in het oog te houden. Wij zijn van mening dat indien u zich in de bandbreedte tussen voldoende en uitstekend bevindt, de opzet van uw processen van goede kwaliteit zijn en waarbij de kosten en baten in verhouding zijn.

Aandachtspunten van de Staten

Inleiding

Provinciale Staten heeft de mogelijkheid ons aandachtspunten mee te geven in het kader van onze controle. Aan de specifieke onderwerpen die de Staten ons meegeven, besteden wij in onze controle en rapportering meer aandacht dan noodzakelijk zou zijn voor onze reguliere jaarrekeningcontrole. Dit doen wij door het houden van interviews en het beoordelen van specifieke informatie. Uitgangspunt daarbij is een beoordeling op hoofdlijnen, zodat Provinciale Staten vanuit haar controlerende taak kan bepalen of nader onderzoek naar deze onderwerpen gewenst is.

In de Subcommissie voor de jaarrekening van 14 oktober jongstleden heeft Provinciale Staten ons het volgende aandachtspunt voor de controle van de jaarrekening 2013 meegegeven:

- ▶ Is er voldoende grip te houden op de implementatie van nieuwe ICT en software (project PRESTO)?

In de volgende paragraaf gaan wij hier nader op in.

Project PRESTO

PRESTO staat voor PROces Efficiency STuring en Organisatie. Dit project voorziet in de invoering van een ERP systeem, wat de administratie moet vereenvoudigen en de kwaliteit van stuurinformatie moet verbeteren. Het project is opgedeeld in drie deelfasen, voor het totale project is een budget beschikbaar van € 2,24 miljoen. De geplande aanbesteding is in 2013 gestart, gunning zal in 2014 plaatsvinden.

Vooraf is een programma van eisen opgesteld. Dit programma is gereviewd door een onafhankelijke externe deskundige. Dit programma van eisen is besproken in workshops per deelgebied. Ook heeft de OR instemming gegeven voor het project. Gedurende het project zal meerdere keren getest worden of het systeem voldoet aan de eisen van de gebruikers en de goede informatie levert. Dit wordt tevens getest door externen middels een Gateway review.

Tussentijdse monitoring vindt plaats via de stuurgroep, waarin ook een delegatie van de directie zitting heeft en daarnaast via de voorjaars- en najaarsrapportage.

In 2013 is een bedrag van € 0,25 miljoen uitgegeven, begroot was € 0,6 miljoen. Het verschil zal aanvullend worden uitgegeven in 2014.

De risico's van project PRESTO zijn in kaart gebracht, tevens zijn beheersmaatregelen geformuleerd. Ook is nagedacht over het proces van besluitvorming en wat gedaan moet worden bij mogelijke escalatie.

In de basis is het project op een adequate wijze ingericht om het project te kunnen beheersen. In onze volgende rapportages komen wij op dit project terug.

Onafhankelijkheid en controleproces

Ons controleproces

Wat is de reikwijdte van onze opdrachten

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2013 van de provincie Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het *Besluit accountantscontrole decentrale overheden* (Bado) en het door Provinciale Staten vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Onze controleaanpak in het kort

Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de provincie Utrecht.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die Gedeputeerde Staten heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt Provinciale Staten de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren, deze is gesteld op 1% van de lasten voor fouten en 3% van de lasten voor onzekerheden. Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Ons controleproces

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. De jarenlange discussie over het beroep en het functioneren van de accountant, hebben uiteindelijk geresulteerd in een aanpassing van de accountantswetgeving, welke van toepassing is voor organisaties van openbaar belang (OOB's) met als doel de onafhankelijkheid van de accountant beter te waarborgen richting het maatschappelijk verkeer. Ondanks het feit dat een provincie zich volgens de wet niet kwalificeert als een organisatie van openbaar belang vinden wij het als uw accountant belangrijk om eventuele bedreigingen ten aanzien van de onafhankelijkheid te melden.

Wij hebben gedurende het jaar geen onafhankelijkheidsissues geconstateerd.

Frauderisico's

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat (*Standaard 240 De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten*). Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij Gedeputeerde Staten. Het is van belang dat het management, onder toezicht van Provinciale Staten, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Bijlage

SiSa-bijlage

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw provincie samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2013	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
E11	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Geen	0	Niet van toepassing
E27	Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer	Geen	0	Niet van toepassing
E27B	Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer SiSa tussen medeoverheden	Geen	0	Niet van toepassing
F3	Verzameluitkering EZ	Geen	0	Niet van toepassing
H8	Doeluitkering Jeugdzorg	Geen	0	Niet van toepassing